

salut' el pas és clar. Mitxelena, *FonHist. Vca.*, pàgina 368, documenta allí mateix abundantment el pas de *s*+cons. e *rs*+cons. (*arste, arska, horsto, harzkü*). Per a l'aspecte literari trobadoresc de l'*escondit* cf. Riquer, *BABL* xxiv, 201-24. — ¹⁰ «Una altra scola / saps que opina / altra doctrina / de la susdita / <Maria>: sense sospita ---», JRoig (*Spill*, 10683).

LLISTA CORRELATIVA DE DERIVATS I COMPOSTOS: ¹⁰ *dició, diccionari, dictionarista, dictar, dictat, dictamen, dictaminar, dictador, dictadura, dictatori, dictatorial, dicteri, diedor, digedor, dienda, dient, mésdient, diguera, dit m. 'dita', dita, ditam, ditor, addicte, adir-se, adient, contradir, contradicció, contradient, ¹⁵ contradicent, contradicior, contradiciori, contradiment, condir, condit, escondir-se, escondiment, esdir, desdir, a desdir, desdiment, desdit, desdigut, edicte, entredir, entredit, interdir, interdicció, interdicte, indicció, indicible, predir, predicció, redir, sobredit, ²⁰ susdit, paradigma, paradigmàtic.*

Direcció, directe, directiu, directori, directriu, dirigit, dirigir, V. regir Diriment, dirimir, V. redimir Dirola, alteració (o més aviat mera errada) d'*erola* ²⁵ (*airola*) (ERA) *Dirruir, V. derruir* (RUIÑA) *Dirrupir* no deu ser més que una errada de lectura per *dirrubir* (si bé inspirada en *dirrupció* i ll. *dirumpere*)

No indiquem tots els mots derivats amb el prefix *dis-*: ometem els de formació evident i en què el prefix no canvia el significat fora d'aportar-hi el seu sentit negatiu.

Disbarat, disbaratar, V. desbaratar (BARATAR)

DISBAUXA, pres de l'oc. mod. *desbaucho*, i ³⁵ aquest, del fr. *débauche* 'corrupció (especialment la sensual)', 'mala vida', derivat de *débaucher* 'apartar del deure'; aquest s'extragué de *embaucher* 'contractar per a un treball' i *ébaucher* 'esboscassar, esbossar', per la seva banda derivats del fr. ant. *bauc* 'tronc, peça llarga de fusta' (< germ. BALKO 'biga', veg. BALCÓ) si bé amb influència de *esboschier* format com el nostre *esboscassar* (BOSC). □ 1.ª doc.: 1839, Lab. («*disbauxa* fam., excés; *disbauxat* fam., desarrenglat»).

Ja va usar-lo Verdaguier en l'*Atl.*, i sovint prosadors del temps de Vidal i Valenciano, EmVilanova i NOLLER: «aquell misteri, aquella falta de cos, aquella indecisió, la mateixa vaguetat que 'l bull-bull de la *disbauxa* sostenia encara en l'esperit d'en Lluís ---» ⁵⁰ (i sovint en *La Papallona*, veg. les cites en el *DBal.*).

La mateixa etimologia francesa (amb eliminació del prefix) té el mallorquí i menorquí *bauxa*, ja recollit pels *DFgra.* («*vega, gira, chanza*») i *Damen.*: «regocijo, diversión bulliciosa --- diversión entre muchos; recreación que ordinariamente se tiene en el campo o en algún sitio ameno; *bauxa sobre bauxa*, convite espléndido --- los que se van haciendo un día en una casa y otro en otra ---»; *AlcM* en dona cites d'articles i contes d'AMAlcover, etc., dels anys 1880. ⁶⁰

«Com si, en lloch de tenir aquestes sortides un fi instructiu y profitós, se tractàs tan sols d'una *bauxeta* de gent desenfeynada y devertida», Estanislau K. Aguiló (*BSAL* III, 1887, 253b). També menorquí, i allà ja el recollí Febrer i Cardona († 1841 «*bauxa*: licentior vita, *débauche*, travesura») si bé com a addició de darrera hora. Després l'usava sovint AMAlcover amb un sentit com 'tiberi, àpat' (*BDLC* XIII, 202; IX, 159, on sembla referir-se conjuntament a Manacor i a Menorca).

L'etimologia amb manlleu francès (ja indicat per Wartburg, *FEW* I, 215-6, n. 3; Spitzer, *Litbl.*, 1930, 290) no té cap dubte: si algú n'hi troba és perquè no té en compte la història de la transmissió del mot. ¹ El mot no ens degué arribar directament sinó per conducte de l'oc. mod. *desbaucho* (pron. *dezbáuço, dejbáuço*); el *TdF* tot definint-lo «*débauche*» i amb els quasi-sinònims «vice, tampouno, roio», en dona cita de poetes provençals i llenguadocians de primers del S. XVII: «ni mens li a fauto de bourdèu, / de barland ni d'autro *debaucho*» en G. Zerbin d'Ais de Provença († 1650), «jamai la *desbaucho* / noun lou metrà de la man gaucho» en el montpellerenc D. Sage (1567-1642); el verb *desbauchà* «*débaucher*» en Claude Brueys (també d'Ais, † 1636) i en el narbonès H. Birat de la primera meitat del S. XIX. Certament això és manllevat del francès (car una *k* no s'hauria palatalitzat en aqueixes latituds), però degué baixar Roine avall i com a forta i ampla avinguda, ja des de força antic, quan encara no s'havia consumat del tot la monoftongació progressiva de l'*au* del francès medieval.

A penes caldrà explicar que *dis-* per *des-* és una alteració trivial i recent (de la mena de *disbarat* per *desbaratar*, *disparar* < *des-parar*, *dibuixar* < *deboixar* < fr. ant. *deboissier, diputat*, etc.); siensem que hi pogué ajudar la pronúncia vacil·lant *de/-di/-de/-de/-de-* dels parlars provençals és per si això ajuda a comprendre, alhora, l'eliminació total del prefix a les Illes, però en rigor tampoc no cal. La força expansiva del mot (explicable alhora, venint de França, per l'activa organització del treball, i per les barrires, xeflis i bevèries, terrenys tots dos en què ells ens superen) es mostra pel fet que també va passar ⁴⁵ des del fr. al piem. i al bretó: dialecte de Cornouaille *môjenn* f. amb sentit secundari «histoire à faire du plaisir», del bretó mj. *bauche* «pièce pour rire» que, segons Victor Henry, vindria de l'argot fr. *se baucher* 'rifar-se de' («se gausser»), mutilació del fr. *se débaucher*.

Amb el que explico dalt ja basta per esclarir la història del mot en francès i l'origen d'aquesta família lèxica germano-francesa; vegeu-ne detalls i proves en Bloch₁ (i Bloch-W.), s. v. *bau*; *FEW*, l. c.; Gamillscheg, *ZRPh.* XI, 1920, 519-20.

DERIV.: *Disbauxar; disbauxat* (*desb-*); *disbauxero*.

¹ I perquè l'etimòleg de l'*AlcM* es recordava encara d'una impossible connexió que havia suggerit vagament en *AORBB* I, 201.